

Spis treści

PRZEDMOWA	11
WSTĘP	15
1. Troska o człowieka i jego wychowanie w Biblii i nauczaniu Kościoła Rzymskokatolickiego do II wojny światowej	25
1.1. Biblijna koncepcja człowieka	26
1.1.1. Człowiek ukochany przez Boga i obdarzony przez Niego godnością	26
1.1.2. Grzech – jako prawda o człowieku	28
1.1.3. Człowiek odkupiony przez Jezusa Chrystusa	30
1.1.4. Homo Novus	32
1.2. Prawa osoby ludzkiej w nauczaniu Kościoła	34
1.2.1. Biblijne nauczanie dotyczące praw osoby ludzkiej	35
1.2.2. Przesłanie Ojców Kościoła o godności człowieka	36
1.2.3. Prawa ludzkie w świetle encykliki <i>Rerum Novarum</i>	36
1.2.4. Nauczanie Piusa XI	37
1.2.5. Obrona człowieka i jego praw w pismach Piusa XII	38
1.3. Bóg – przedstawiony w Starym Testamencie – wychowawcą człowieka	40
1.4. Ideał wychowawczy w Nowym Testamencie	42
1.4.1. Chrystus – wychowawca „nowego człowieka”. Pedagogia Nowego Testamentu	42
1.4.2. „Jezus Chrystus – wczoraj i dziś, ten sam, także i na wieki”. Aktualność idei chrystocentryzmu	44
1.5. Treści wychowawcze przekazane przez Ojców Kościoła	45
1.5.1. Patrystyczne dzieła katechetyczne	46
1.5.2. Koncepcja katechezy św. Augustyna	49

1.6. Myśl pedagogiczna św. Tomasza z Akwinu i jej wpływ na edukację religijną późniejszych wieków	55
1.7. Chrześcijańska myśl pedagogiczna XIX i XX wieku – próba syntezy i jej powiązanie z katolicką nauką społeczną	56
1.8. Główne myśli encykliki Piusa XI <i>Divini ilius magistri</i>	58
2. Wychowanie w myśli chrześcijańskiej i nauce społecznej Kościoła po II wojnie światowej	67
2.1. Formacja ludzi wierzących w <i>Deklaracji o wychowaniu chrześcijańskim Gravissimum educationis</i>	67
2.2. Propozycje odnowy wychowania religijnego w <i>Ogólnej instrukcji katechetycznej</i>	73
2.3. Adhortacja Jana Pawła II <i>O katechizacji w naszych czasach Catechesi tradendae</i>	80
2.4. Wkład Katechizmu Kościoła Katolickiego w rozwój pedagogiki religii	85
2.5. Cele i zadania katechizacji w <i>Dyrektorium ogólnym o katechizacji</i>	88
2.6. Adaptacja wskazań <i>Dyrektorium ogólnego w Dyrektorium katechetycznym Kościoła katolickiego w Polsce</i>	91
2.7. Personalistyczna wizja wychowania Jana Pawła II	96
2.7.1. Osobocentryczny charakter programu papieża	97
2.7.2. Charakterystyka dzieci i młodzieży	98
2.7.3. Program wychowawczy – cywilizacja miłości	100
2.7.4. Instytucje odpowiedzialne za wychowanie	102
2.7.5. Rola wychowawcy	105
2.8. Nauczanie Kościoła katolickiego dotyczące ekumenizmu	109
3. Radykalizm współczesnych kierunków wychowania a pedagogika chrześcijańska	119
3.1. Podstawowe pojęcia	119
3.2. Wychowanie w ujęciu głównych nurtów edukacyjnych	124
3.2.1. Nurt personalistyczny	124
3.2.2. Nurt marksistowski	125
3.2.3. Nurt laicystyczny	125
3.3. Pedagogika katolicka – etapy rozwoju, główne założenia	129
3.3.1. Chrystocentryzm	134

3.3.2. Moralizm	134
3.3.3. Personalizm	134
3.3.4. Polska pedagogika chrześcijańska lat dziewięćdziesiątych XX w.	137
3.4. Pedagogika inspirowana chrześcijaństwem wobec współczesnych idei edukacyjnych	138
3.4.1. Idee przewodnie współczesnej edukacji	144
3.4.2. Rozwiązania edukacyjne krytycznie oceniane przez pedagogów katolickich	153
4. Rola katechizacji i duszpasterstwa w edukacji religijnej katolików na Śląsku Cieszyńskim w latach 1945–1992	157
4.1. Podział administracyjny	160
4.2. Katechizacja w szkołach	161
4.3. Likwidacja szkolnictwa katolickiego	171
4.4. Działalność ośrodka rekolekcyjnego OO jezuitów w Dziedzicach	178
4.5. Wychowawcza funkcja duszpasterstwa	181
4.5.1. Duszpasterstwo stanowe	182
4.5.2. Bractwa i stowarzyszenia	186
4.5.3. Ruch Światło – Życie	188
4.6. Działalność kulturalna	202
4.7. Działalność opiekuńcza	205
4.7.1. Domy pomocy społecznej i inne ośrodki opieki specjalnej prowadzone przez zgromadzenia zakonne	205
4.7.2. Zangażowanie laikatu i kleru w akcji charytatywnej	208
4.8. Działalność edukacyjna Kościoła katolickiego na Zaolziu	209
4.8.1. Praca duszpasterska w latach 1945–1948	210
4.8.2. Kościół wobec reżimu komunistycznego	213
5. Obszary edukacji preferowanej przez Kościół katolicki na Śląsku Cieszyńskim w latach 1992–2008	220
5.1. Edukacja religijna w społeczeństwie pluralistycznym	220
5.2. Modele nauczania religijnego	222
5.2.1. Model kerymatyczny (konfesyjno-katechumenalny)	224
5.2.2. Model antropologiczno-egzystencjalny	226
5.2.3. Model integralny	227
5.2.4. W kierunku modelu katechezy ewangelizacyjnej	227

5.3. Katechizacja na Śląsku Cieszyńskim	230
5.3.1. Wydział katechetyczny diecezji bielsko-żywieckiej	230
5.3.2. Doradcy metodyczni	231
5.3.3. Organizacja katechezy	233
5.3.4. Kadra katechetyczna	234
5.3.5. Program katechezy	236
5.3.6. Katechizacja na Zaolziu	237
5.4. Katecheza szkolna na Śląsku Cieszyńskim	238
5.5. Szkoły katolickie – cele i zadania wychowawcze	243
5.6. Ośrodek rekolekcyjny pw. św. Józefa w Czechowicach-Dziedzicach	248
5.7. Działalność kulturalno-oświatowa	250
5.7.1. Czytelnictwo czasopism, gazetki parafialne	250
5.7.2. Biblioteki i czytelnie parafialne	253
5.7.3. Działalność chórów, scholi i zespołów muzycznych	254
5.7.4. Zespół Teatralny Parafii św. Elżbiety w Cieszynie	256
5.7.5. Imprezy kulturalne	257
5.8. Działalność opiekuńcza	257
5.8.1. Zespoły charytatywne	257
5.8.2. Praca z uzależnionymi, bezdomnymi i bezrobotnymi	258
5.8.3. Domy opieki społecznej	259
5.8.4. Towarzystwo Charytatywne im. O. Pio w Czechowicach-Dziedzicach	265
5.9. Wychowanie młodzieży w duchu Ewangelii	270
5.9.1. Dominikańskie Kolokwia Teologiczne	270
5.9.2. Światowe Dni Młodzieży	271
5.9.3. Niedziela Palmowa w kościele diecezjalnym	271
5.9.4. Pielgrzymki i rekolekcje	272
5.9.5. Europejskie Spotkania Młodych	272
5.9.6. Ewangelizacja Cieszyn 2000, 2001, Bielsko-Biała 2002, Bielsko-Biała 2003	273
5.10. Ruch ekumeniczny	273
5.10.1. Współpraca z przedstawicielami różnych wyznań w opinii młodzieży z pogranicza polsko-czeskiego na Śląsku Cieszyńskim (ewolucja postaw)	274
5.10.2. Przykłady współpracy ekumenicznej na Śląsku Cieszyńskim ...	280

6. Wychowawcza funkcja duszpasterstwa	286
6.1. Wspólnotowość – cechą charakterystyczną Kościoła	289
6.2. Pojęcie, cel, funkcja i formy duszpasterstwa	290
6.3. Duszpasterstwa specjalistyczne działające w diecezji bielsko-żywieckiej	292
6.4. Duszpasterstwo młodzieży	294
6.5. Duszpasterstwo rodzin	294
6.6. Działalność duszpasterska na terenie Zaolzia	303
6.7. Duszpasterstwo grup i wspólnot religijnych	303
6.7.1. Kryteria, typologia grupy religijnej	303
6.7.2. Uczestnictwo katolików we wspólnotach i grupach religijnych na terenie Śląska Cieszyńskiego	208
6.7.3. Wybrane grupy religijne – założenia, cele i ich realizacja	310
ZAKOŃCZENIE	320
BIBLIOGRAFIA	325